

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens omnia Gavanti Commentaria in Rubricas Breviarii - Cum
Indicibus Decretorum, Rerum atque Verborum notabilium

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

Sectio Secunda. De Præludiis Breviarii Romani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39775

SECTIO SECUNDA.

De Praludiis Breviarii Romani.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. I. De Titulo Breviarii Romani.

I. **G**Avant, pag. 11. col. 1. num. 1. -- *Breviarium, vox est satis antiqua &c.*) Preces vocales, quæ singulis diebus à Clero recitari debent, varia sortitæ sunt nomina apud antiquos, ut etiam adnotavit noster Gavantus *sect. 1. cap. 1.* Plerique Patres appellarunt has preces *Divinum Officium*, ex quo Deo præstare, & perolvere debemus hoc laudis Sacrificium: *Oremus, psallamus, reddamus Domino Officium, & sic ad vineam properabitis*, ait S. Hieronymus in vita S. Pacomii. Quoniam igitur Ecclesiæ oratio est debitum quoddam, atque Officium, quod Deo persolvit; hinc tale nomen sortita est. Appellatæ etiam sunt hujusmodi preces *Hora Canonica*, quia à Regulis, sive legibus Ecclesiæ, quæ Canones vocantur, præscriptæ sunt, vel potius quia statutis horis tales preces ab Ecclesiâ recitandæ sunt. Sanctus Columbanus in sua Regula *cap. 47.* prædictas preces *Cursum* appellat, & S. Gregorius Turonensis *lib. 1. de gloria Martyrum* ait, opus à se conscriptum fuisse *de Cursibus Ecclesiasticis*, quod & alio loco repetit: *Exurgente Abbate cum Monachis ad celebrandum Cursum &c.* Fortunatus quoque, quem citat etiam Gavantus supra citato loco, in vita S. Germani Parisiensis, de illo ait: *iter agens semper nudo capite Cursum recitavit.* Rursus in vita Sancti Alberti Abbatis sub medium septimi sæculi, sanctique Serenici legitur: *quotidie Romanum Cursum decantasse*; ita in sæculo secundo, & tertio Benedictino. Denique S. Bonifacius Moguntinus Episcopus Clericis suis *Epist. 17.* mandans, ut Officium horis ab Ecclesiâ statutis recitarent, eodem nomine illud appel-

lat: *speciales horas, & Cursum Ecclesiæ custodiant.* Videatur etiam Mabillon in *Dissert. de Cursu Gallicano.* Idem Divinum Officium in Regula S. Pacomii *Collida* dicitur. In compluribus Conciliis *Agenda* appellatur. In Concilio Agathensi *Can. 3.* *Missa* nomine designatum fuit, ut etiam alibi, nempe in primo Tomo nostr. *Observ. adnotavimus.* In Regula Sancti Benedicti *opus Dei* appellatur, quod propter Deum laborem illum Sanctum subeamus; & ab aliis *Pensum servitii* dictum fuit, tanquam Deo debitum ab hominibus servituti ejus devictis.

Denique idem Officium *Breviarii* appellationem acquisivit, quæ quidem nuncupatio non est antiquior Micrologo, ut notat Gavantus, qui testatur, se apud antiquiores hanc nuncupationem nondum legisse.

II. Gavant, pag. 11. col. 1. num. 2. *Significat autem compendium &c.*) Officium Divinum Breviarii nomen fortasse sortitum est, quod temporis successu idem Officium valde contractum fuerit, præsertim apud Monachos, ut notat Grancolas *Comment. historic. in Breviar. Rom. lib. 1. c. 3.* testatur siquidem, S. Benedictum ad breviorè formam redegissem præfatum Officium, cum antea totum Psalterium recitaretur quotidie à Clero, ipse vero ita rem composuit, ut semel tantum in hebdomada absolveretur. Breviarium igitur dictum est Officium Divinum, quasi *Breve Horarium*, sive *Precum Epitome*, quod quidem Breviarii nomen Micrologi Ævo, nempe anno 1080. pervulgatum fuit, & exinde semper usurpatum ad designandum Divinum Officium. Hinc in statutis Abbatum

tum

tum Provinciae Narbonensis anno 1222. promulgatis, sancitum est, ut *Monachi in Sacris Ordinibus constituti in longo itinere profecturi sine Breviario, vel Psalterio non mittantur, & in Spicilegio Dacheriano Tom. 6. Concilium Tholosanum anno 1229. habitum Canon. 14. Laicis usum Sanctorum librorum interdicit, praeter Psalterium, & Breviarium; Ne libros veteris Testamenti, aut novi Laici permittantur habere, nisi fuerit Psalterium, vel Breviarium pro Divinis Officiis.* Immo in Monasterio Cassinensi reperitur Breviarium ad usum Chori, quod censetur exaratum anno circiter 1100. cum hac inscriptione -- Incipit Breviarium, seu Ordo Officiorum per totam anni decursionem, ita refert Eminentissimus Card. de Lambert. in secundo volumine suorum Edictorum instruct. 4. num. 5. Hucusque dicta ostendunt nomen Breviarii libro Divinorum Officiorum appositum non fuisse, nisi post Micrologi aetatem, quia idem floruit circa ann. 1000. Quod si apud Græcos in Commentario Historico Breviarii Romani lib. 1. cap. 6. legitur, S. Augustinum Angliæ Apostolum secum in ea Insula Breviarium tulisse, non inde sequitur, quod tunc temporis prædictum nomen fuerit in usu, sed nomine Breviarii intellexit prædictus Auctor Librum Psalmorum, seu Divini Officii, cui applicuit illud nomen, quo impræsentiarum utimur.

III. Gavant. pag. 11. col. 1. num. 3. *Ufus tamen Breviarii quocunque nomine vocaretur &c.* Amalarius noni sæculi Auctor Commentarios conscripsit in Breviarium Romanum, atque post illum Rabanus, Alcuinus, Walafredus Strabo, & alii, horum postremus ait, Officii Romani originem à S. Petro repetendam esse, deinde ejusdem Officii Romani tria tempora, seu status distinguit, cui consonat etiam Durandus in Rational. lib. 5. capit. 2. pluresque alii. Primum constituunt ab Ecclesiæ exordiis, usque ad annum 420. ajuntque per ea tempora Officium Oratione Dominica, Apostolorum Symbolo, certoque

Psalmorum numero absolutum fuisse, quæ in Cleri, & Fidelium Conventibus recitabantur, ut innuere etiam videtur S. Paulus 1. Corinth. cap. 14. v. 26. illis verbis -- *Cum convenitis unusquisque vestrum, Psalmum habet, Doctrinam habet &c.*

Secundus Officii Divini status est ille, quem prædicti Scriptores asserunt evenisse post annum 420. ajunt enim, quod precum diversitas confusionem in Ecclesia pareret, & quod Hæretici Catholicorum Officium ludibrio haberent, hinc, instante Theodosio, Damasus Papam S. Hieronymo mandasse, ut Psalmorum in diei, & noctis horas distributionem institueret; hanc autem Psalmorum distributionem, necnon Lectionum digestionem ab Hieronymo factam, & à Damaso approbatam, ab universa Ecclesia receptam fuisse, sed revera hujus Officii Romani reformationis nulla habetur sufficiens probatio, nihilominus credibile non est, Strabonem, Scriptorem alioquin satis accuratum, hæc sine fundamento Scriptis consignasse; unde dicendum est, nono sæculo monumenta quædam fortasse extitisse, ex quibus conjici potuit, prædictum Pontificem S. Hieronymo imposuisse onus distribuendi Psalmos, & concinnandi Lectiones in Divinis Officiis recitandas.

Postquam Officium Div. à S. Damaso, seu potius à S. Leone, S. Gelasio, S. Gregorio Magno, Hadriano I. Greg. III. digestum fuit, & in meliorem ordinem distributum, Greg. VII. postremam illi manum imposuit, & hic dici potest tertius Officii, seu Romani Breviarii status. Officium hoc, ita à Gregorio reformatum, à Micrologo ejusdem Pontificis Auctore contemporaneo describitur; idemque Pontifex, ut in Hispania Romanum Officium reciperetur, effecit. Idque colligitur ex ejusdem Epistolis ad Sancium Aragoniæ, atque ad Alphonsum Castellæ Reges datis; idemque Simeoni, in Regnis illis Episc. per litteras mandavit. S. Gregorius Magnus cum in Angliam S. Augustinum mi-

sisset,

sisset, Romanos libros eo perferri curavit, Romanumque Officium, & alii Ritus ibi inducti fuerunt, ut constat ex Concilio Cloveshovienfi, habito anno 748. prohibente in illis Regionibus aliud Martyrologium, aliam Psalmodiam, seu Cantilenam, quam Romanam. Hairo vero, Basileensis Episcopus, in suis Statutis, anno 824. editis, Presbyteris suis Breviarii Romani recitationem commendavit *Can. 24.* præscribendo etiam, ut Horis Canonicis diu, noctuque juxta Ecclesie Romanæ morem adesse non negligerent. Denique Pipinus, Carolusque Magnus Officii Romani pulchritudine illecti id in sua Regna introducere statuerunt. Carolus Calvus verò Romano Officio hoc perhibuit testimonium: *Celebrata sunt coram nobis solemnia more Hierosolymitarum, & more Constantinopolitano, & sicut in Gallia, in Italia, & Toletis Sed nos sequendam judicavimus in omnibus Romanam Ecclesiam.* Quibus verbis declaravit, se post spectatas Orationes omnes apud Græcas, & Latinas Ecclesias usurpatas, nihil ordine Romano sapientius distributum invenisse. En igitur, quibus laudibus commendatum fuit nono sæculo Breviarium Romanum, ut reliquis aliarum Ecclesiarum præponeretur.

IV. Gavant. eodem n. 3. -- *Haymo Generalis Minister Ordinis Minorum sub Gregorio IX & c.* Quamvis Breviarii, seu potius Officii Divini aliqualis contractio instituta fuerit à S. Gregorio VII. ut supra diximus, ac propterea Officium ita contractum Breviarium appellari incæperit, nihilominus aliam vicissitudinem, aliamque contractionem iterum passum est in Romana Curia Divinum Officium, corrente nempe sæculo XIII. ut Radulphus Tungrensis *de Canonum observantia proposit. 22.* refert, atque, Pontifices, cum olim in Laterano Palatio degebant, Romanum Officium in eorum Sacello haud ita absolutum, ut in aliis Ecclesiis, recitare consuevissent, quod & Pontificii Sacelli Clerici faciebant, ut negotiis suis vacare possent, ad-

Gavant. Rubr. Brev.

ditque Radulphus, hujus Officii ordinarium se vidisse collectum Innocentii III. tempore. Hoc Breviario usos fuisse Minores creditur, cum S. Franciscus, eorum institutor, eis mandasset, ut Divinum Officium secundum ordinem Romanæ Ecclesie peragerent. Existimantes igitur Ecclesie Romanæ morem illum esse, qui in Pontificio Sacello servabatur, & cum præterea Missionibus Apostolicis distinerentur, ideo contractum Breviarium, quod in Pontificio Sacello recitabatur, suscipere. Breviarium porro istud cum male digestum esset, Haymo, Franciscanorum Generalis, in id incubuit, ut Officium, quod Romanum dicitur, reformaret, & ad meliorem statum, mandante, & approbante Gregorio Papa IX. perduceret; idque colligitur ex Wadingo tom. 3. Annalium minorum ad annum Christi 1244. Religionis minorum 37. Nicolaus vero III. Teste laudato Radulpho mandavit, ut Breviarium prædictum in singulis Romanæ Urbis Ecclesiis adhiberetur - sciendum est, quòd Nicolaus PP. III. natione Romanus de genere Ursinorum, qui cœpit anno 1277. & Palatium apud S. Petrum construxit, fecit in Eccl. Urbis amoveri Antiphonarios, gradualia, Missalia, & alios libros Officii antiquos quinquaginta, & mandavit, ut de cætero Ecclesie Urbis uterentur libris, & Breviariis Fratrum Minorum; quorum Regulam etiam confirmavit, unde hodie in Urbe Roma omnes libri sunt novi, & Franciscani hæc Radulphus, qui antècedenter dixerat, duplicem olim fuisse Romæ modum Divini Officii, ut etiam nos innuimus, unum breviorum, quo Romana Curia, seu Capella Pontificis utebatur, alterum prolixiorum pro cæteris Ecclesiis Urbis, qui proprie Ritus Romanus dicebatur; opera vero Fratrum Minorum utrumque Officium Curie, & Ecclesie in unum coaluisse, ita ut prolixiori, & proprio abrogato, omnes postea Ecclesie, excepta Lateranensi, Officium Curie usurpaverint. Sed Radulphum vel in Fratres Minores male affectum,

B

fectum,

fectum, vel deceptum fuisse, evidenter probare contendit Franciscus Pagius in *vita Nicolai III. num. 22.* ex eo, quod centum fere annis ante institutionem, & confirmationem Ordinis Minorum factam ab Honorio III. omnes Ecclesie Urbis, excepta Lateranensi, relicto Officio antiquo, quo Romana Ecclesia utebatur, novum illud Breviarium jam admisissent. Quod certo eruitur ex Petro Abaelardo, qui in Epistola Apologetica, quam scripsit adversus S. Bernardum p. 250. ait: *Antiquam Romanæ Sedis consuetudinem nec ipsa Civitas (Romana) tenet, sed sola Ecclesia Lateranensis, quæ Mater est omnium, antiquum tenet Officium, nulla filiarum suarum in hoc eam sequente, nec ipsa etiam Romani Palatii Basilica*, id est, Capella Pontificia. Si itaque Petri Abaelardi tempore, hoc est circa annum 1140. in omnibus Ecclesiis Urbis Romæ legebatur illud Officium Breviatum, quo pacto dicere potuit Radulphus, Nicolaum III. mandasse, ut *Ecclesia Urbis uterentur Libris, & Breviariis Fratrum Minorum*, cum centum, & quinquaginta circiter annis ante Nicolaum III. Officium illud breviatum, quod, ut idem Radulphus asserit, *seculi sunt Fratres Minores*, in omnibus Romanæ Urbis Ecclesiis, excepta Lateranensi, legeretur, quod aliquo modo fatetur ipsemet Radulphus, dum ait, se vidisse *Roma hujus Officii ordinarium a tempore Innocentii III. recollectum*, ideoque ante Fratres Minores. Hæc omnia Franciscus Pagius, qui alia subdit in vindicando suo ordine Franciscano a Radulphi querimoniis. Verum cum ipsemet Wadingus loco supra citato fateatur, Breviarium ab Haymone correctum jussu Gregorii IX. eò auctoritatis pervenisse, ut in ordinarium S. R. E. Ritum transiverit præcipiente Nicolao III. Idque probante Wadingo supra adducta auctoritate Radulphi Tungrensis, mihi videtur sustineri posse, Nicolaum III. præscripsisse omnibus Ecclesiis, in quibus jam introducta erat recitatio Officii contracti, sed male digesti, celebrationem ejusdem Officii, & usum alio-

rum librorum, sed juxta emendationem, & correctionem factam ab Haymone Franciscanorum Generali, & a Gregorio IX. approbatam.

Breviarium Romanum modo supradicto à Fratribus Minoribus contractum, seu potius recognitum, & correctum, brevius adhuc redditum fuit hortatu Clementis VII. à Francisco Quignonio, Cardinali S. Crucis, & inscriptum est hoc Titulo --- Breviarium Romanum ex Sacra potissimum scriptura, & probatis Sanctorum historiis &c. -- Prædictum Breviarium editum reperio prius Romæ Anno 1536. deinde Venetiis 1537. Typis Lucæ Antonii Junctæ in 8. & iterum Venetiis 1546. in officina ad signum Agnus Dei pariter in 8. & denique iterum Venetiis 1563. apud hæredes Lucæ Antonii Junctæ, quæ quidem editiones Venetæ asservantur in nostra Bibliotheca S. Silvestri de Urbe in Quirinali. Quamvis hoc Breviarium, regnante Clemente VII. confectum fuerit nihilominus non nisi sub Pontificatu Pauli III. fuit promulgatum, & non solum Romæ & Venetiis, ut mox exposuimus, sed etiam Lugduni, & Parisiis, & quidem pluries, editum fuit, ut infra dicemus. In hoc Breviario perlegebatur totum Psalterium singulis hebdomadis, terni Psalmi singulis horis Canonicis, unius longitudine cum alterius brevitate sic compensata, ut labor legendi diurnus par propemodum fuerit omnibus diebus, sive de Feria, sive de Festo recitaretur Officium. Rursus in eodem Breviario Veteris Testamenti magna, & utilissima pars, totum verò novum, præter partem Apocalypsis in toto anno legebatur. In eodem Breviario semiduplicibus expunctis sola duplimum, ac simplicium distinctio servabatur, quorum inter se discrimen in hoc maxime positum erat, quod illa duas, pridie videlicet, atque ipso die; ista verò unas dumtaxat ipso die Vesperas haberent. Nulla in eodem Breviario reperiuntur Capitula, nulla Responsoria, nulli versiculi, non quia hæc supervacanea, aut in-

uci-

utilia viderentur (augent enim, ut fatetur Auctor ejusdem Breviarii in sua Præfatione, pietatem, & sunt Scripturæ Sacræ particula) sed quoniam cum introducta sint ad Cantus potissimum modulandos, & legentes sæpe morentur cum molestia recitandi, idcirco hæc prætermitti satius judicavit Quignonius, contentus Læctione Scripturæ Sacræ, quæ, ait ipse, magis facit ad pietatem, atque doctrinam privatim legentium, quorum hæc quidem in parte majorem rationem habere voluit, quam concinentium. Denique desideratur in hoc Breviario Officium parvum B. V. in aliis Breviariis usitatum, cujus omissione non minuitur ejusdem Virginis honor, ait Quignonius: Nam paucis Festis exceptis, quotidie variis Commemorationibus adoratur, & obsecratur: Atque ejus memoria multis dicatis eidem Festis, & Octavis pro cuiusque ratione celebrantur, ipsique solitum Officium tribuitur Sabbatis ferè omnibus, præterquam in Quadragesima.

De hoc Breviario Quignoniano specialem mentionem facit Riccardus Simon in primo Tomo suarum Epistolarum Selectarum Epist. 27. data sub die 4. Januarii 1685. aitque, hujusmodi Breviarium a Facultate Parisiensi primùm fuisse rejectum, & se legisse in Regestis ejusdem Facultatis censuram ab eadem factam anno 1535. quæ est sub hoc Titulo Notæ Censurariæ S. Facultatis in Sacrum Quignonii Breviarium. In qua quidem censura adnotatum fuit discrimen, quod reperitur inter hoc, & antiqua Breviaria, sequentibus præcisè verbis. Cum autem hæc usque adeo salutaria Ecclesiæ instituta in Ecclesiasticis Officiis a primordio fermè Ecclesiæ ad hæc usque tempora servata fuerint, mirum, quoniam pacto is, qui novum hoc Breviarium edidit, hæc omnia rejiciat, ac rejicienda decernat, tanquam, ut inquit, nec ad pietatem, nec ad cognitionem Sacræ Scripturæ, magnopere conducant parum quoque sapere lobrie visus est hujusmodi Scriptor, dum suam unius sententiam

antiquis Patrum decretis Communi & approbato usui, ac Ecclesiæ authenticis Historiis minime erubuit præferre; proinde ut quam periculosa sit, nec ferenda hujusmodi Breviarii editio, cognoscant omnes, operæ pretium est ostendere. Ex quibus liquet, Theologos Parisienses non approbasse impressionem hujus Breviarii, & in eadem Censura subnectunt alia argumenta suppressimendi eundem compendiarium cursum divini Officii. Sleidanus, Auctor Lutheranus, lib. 9. Confiscus prædictæ censuræ, audeat asserit, à Theologis Parisiensibus Quignonianum Breviarium tanquam Hæreticum fuisse proscriptum, sed impudentissimè loquitur, cum ex censura supradicta satis constet, non tanquam hæreticum, sed ob alia motiva Facultatem Parisiensem non approbasse dictum Breviarium, & equidem paucis post annis, & alio adhibito examine ejusdem Breviarii eadem Facultas mutavit sententiam, permittebatque anno 1540. novam editionem dicti Breviarii, quæ Lugduni secuta fuit, & facta legitur cum privilegio summi Pontificis, & Galliarum Regis sine approbatione tamen Inquisitoris Orii, & Doctorum Sorbonensium. Deinde de anno 1552. iterum idem Breviarium prodiit Lugduni Typis Teob. Pagani cum Regio privilegio, & accedente correctione, & examine Matthæi Orii Doctoris Theologi, & Inquisitoris Generalis, & cum approbatione Facultatis Sorboniæ juxta normam illorum temporum. Apud eundem Pagani impressum jam fuerat idem Breviarium de anno 1547. & 1548. ibidem Lugduni pariter editum fuerat apud hæredes Blasii Guidonis de anno 1557. & de anno 1544. in fol. Typis Bald. Arnoullet. Parisiis verò anno 1542. Typis Ambros. Graud. in 4. & rursus ibidem typis Francisci Maguet in 8. majori, anno verò 1545. typis Thiel Kervel in 12. Ejusdem Breviarii usus quadraginta circiter annorum spatio perseveravit, nimirum à Paulo III. usque ad S. Pium V. Pontificem maximum, nunquam tamen

præcepta fuit, sed solum permiffa hujufce Breviarii recitatio.

V. Gavant. pag. 11. col. 1. n. 4. *Restitutum dicitur Decreto Concilii Tridentini, editum autem à Pio V.* Quamvis Breviarium Quignonianum ab aliquibus fuerit admiffum, non omnes tamen Ecclefia, neque Regulares Ordines eo utebantur; multi enim Dicecefeon fuarum peculiaria Breviaria adhibebant, & nonnulli alii prifcum Romanum recitabant. Hujusmodi erant noftræ Congregationis Patres, qui, ut refert Antonius Caracciolus in notis ad noftras Constitutiones, feu in Synopfi Veterum Religioforum Rituum *part. 1. ad Caput 1. n. 11* nunquam Quignoni illud breviffimum Officium, quamvis licuiffet, recitarunt; porro tanti fecit Clemens VII. Joannis Petri Carafæ, & Cajetani Thienæi, aliorumque noftrorum Patrum Sacrorum Rituum eruditionem, & in divino cultu exquisitiffimam diligentiam, ut anno Chrifti 1529. iisdem per literas Apoftolicas, quas refert Historicus nofter Jofeph Silos *part. 1. pag. 95.* concesserit, ut Miffas, & Divina Officia ipforum, ac præcipue Carafæ industria ad meliorem formam compofita per annum publice experiri, atque in Choro recitare liceret; eaque noftrorum Patrum experimento probata, exacteque recognita poffet postmodum fedes Apoftolica publico Ecclefiarum ufui tradere. Quod & fecit: Nam jam dictum Miffale, & Breviarium, quod noftri Seniores ediderant, ad Concilium Tridentinum primò delatum est: Inde verò quòd Concilii PP. graviffimis aliis occupationibus, & negotiis diftenti, Sacris Ritibus, Officiisque recognoscendis vacare non poffent, cura ejusmodi ad Summum Pontificem rediit; itaque Pius V. noftrorum Patrum correctionibus, & commentationibus valde approbatis, & Bernardini, Scoti, Cardinalis Tranenfis, ac Thomæ Golduelli, Epifcopi Afafenfis, Præfulum è nofthro Ordine insignium, opera, atque eruditione ad hanc rem perficiendam adhibita, Miffalẽ

librum, & Breviarium Sacrarum precum ad prifinum decorem, gravitatemque reftitutum, ac methodo certiore difpofitum, ufui Ecclefiarum Chriftiani Orbis feliciter tradidit, ut liquet ex ejus Bulla Breviario Romano præfixa. Prædicta omnia tradit laudatus Caracciolus loco citato, & fufius narrat in vita Pauli IV. Noftri Ordinis conditoris ab eodem diligenter digefta, fed nondum prelo commiffa: Eadem pariter refert Chronologus nofter fupra citatus, qui addit, perdifficile hoc negotium ad auctoritatem, judiciumque Romani Pontificis post Concilium Tridentinum iterum relatum, tandem faufte abfolutum à Pio V. qui in iis, quas in Romani Breviarii fronte literas affixit, fe, & antecessores fuos a Paulo IV. Exemplar, ac pofthumas ejus curas testator fecutos quàm ftudiofiffime fuiffe, neque ab hac mente Tridentinorum PP. propofitum discrepaffe iis verbis -- *Patres in illa falutari reformatione à Concilio Conftituta Breviarium ex ipfa Pauli IV. Ratione reftituere cogitarunt.* Suftulit itaque Sanctus Pontifex Pius V. graviffimis ductus rationibus, ac potiffimum, ne in materia Divini Cultus quidquam innovaretur; ufum Breviarii Quignoniani, quod à præcedentibus Pontificibus Clemente VII. & Paulo III. erat quidem approbatum, fed non generatim, videlicet pro Ecclefiasticis in faculo degentibus dumtaxat, ac dummodo fpecialem finguli fuper hoc ab Apoftolica fede facultatem haberent, ut testatur Ludovicus Donius d' Attichis tom. 3. Florum Hiftoriæ Sacri Collegii ad annum Chrifti 1527. n. 14. ubi fubneçtit, quod fi ufum hujufce Breviarii abrogavit Pius PP. non propterea Quignoni intentionem damnavit, immo meritus est unusquisque laudem fuam apud Deum & homines tam Pontifex, quàm Cardinalis, qui nunquam cogitavit inventum ullum novum in Ecclefiam inducere, nifi approbantibus, & annuentibus summis Pontificibus, quorum cenfura omnia fua dicta, fcriptaque perpetuò fubjecit, unde ad calcem Præfa-

tionis, quam Breviarii sui fronti præfixit, Paulum PP. III. Cui eam direxit, sic affatus est -- *Habes Pater SS. instituti nostri rationem, habes formulam Breviarii superest, ut si tibi res, quemadmodum speramus, non improbabatur, ipse quoque saveas inceptis nostris, & labori publicæ commoditatis gratia suscepto.*

De hujus Breviarii suppressione sermonem etiam habet Ciacconius in vita Clementis VII. qui Quignonium PP. Franciscanorum

Generalem Sacro Collegio adscripsit; de quo communiter Cardinali S. Crucis in Hierusalem nuncupato, commendabilem etiam mentionem faciunt Onuphrius in Clemente VII. Marcus Ulissiponenſis Episcopus Portuensis, seu potius Portugallensis sub Archiepiscopatu Bracharenſi *Part. 3. Chronicor. Ord. Seraphici l. 8. cap. 11. & 47.* Bzovius ad annum 1526. & 1527. Spondanus ad annum 1527. Wadingus Laudatissimus scriptor, Ordinis Minorum.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. II. De Bulla Pii V. & De Usu Breviarii Romani.

I. Gavant. pag. 11. col. 2. num. 2. *Enarrat ea, quæ in hac re præstitere Paulus, & Pius nomine quarti &c.* In brevi historia, quam supra tradidimus Breviarii Romani a Pio V. reformati, & recogniti nonnulla enarravimus circa ea, quæ præstitit Paulus IV. Congregationis nostræ Institutor, unde ne eadem repetamus, nunc prætermittimus.

II. Gavant. pag. 11. col. 2. num. 3. *Aboluit omnino Breviarium à Cardinali S. Crucis compositum &c.* De hoc Breviario à Cardinali Quignonio composito, & à S. Pio V. proſcripto factis locuti sumus supra, & idcirco ad alia addenda nunc progredimur.

III. Gavant. pag. 12. col. 1. num. 15. *Non potest amplius omiſſum repeti &c.* Ubi omiſſo proprio Breviario, receptum est illud Sancti Pii V. non solum ex ſententia Suarez non potest amplius omiſſum repeti, sed etiam ex Decreto S. R. C. edito die 15. Martii 1608. & dato in nostro Indice sub num. 31. in quo declaratur, quod usus Missalis, & Breviarii Romani semel introductus in Ecclesia, quæ habebat particulare Missale, & Breviarium, confirmandus est, nec licet redire ad usum Antiqui Missalis, & Breviarii.

IV. Gavant. pag. 12. col. 2. num. 24. *Et hic est sensus eorum verborum Decreti &c.* Decretum, quod affertur hic à Gavanto, datur in nostro Indice sub num. 58. quod quidem

Decretum eandem prorsus vim habet, ac ipsa Bulla Pontificia, & Breviarii Rubrica, tum quia est à S. R. C. editum, & ejus observantia omnibus strictè præscripta, tum quia idem Decretum laudavit, & approbavit Urban. VIII. & ab omnibus sub pœnis Constitutionis Pii V. ubique respectivè servari præcepit, novisque Breviariis imprimendis præfigi mandavit.

Præfati autem Decreti obligatio se extendit ad omnes Ordinarios tam Sæculares, quam Regulares, quo nomine cum Episcopi comprehendantur, multo magis qui iis sunt inferiores, nimirum Abbates, Decani, Præpositi, cæterique Ecclesiarum Præfides. Rursus etiam Capitula, & Monasteria à Jurisdictione Ordinariorum exempta. Dispositio tamen allegati Decreti sic accipienda est, ut non afficiat eos, qui Romano usui adstricti non sunt, nam qui ex Bulla Pii V. suo adhuc proprio Breviario gaudent, neque hoc Decreto urgentur juxta Sententiam Guyeti *lib. 1. cap. 2. quest. 3.* quia cum accessorium sequatur naturam principalis, illi, qui ad principalem non obstringuntur, neque ad accessorium tenentur; ita Guyet. Sed si ex vi hujus Decreti non obligantur prædicti ad servanda ea, quæ ibi statuuntur, ex aliis tamen Ecclesiæ statutis, & Canonibus eadem profecto præstare debent, cum non nisi au-

toritate Sedis Apostolicæ interveniente possint addi Calendariis nova Sanctorum Officia, & mutari eorundem Ritus: ita etiam de Sanctis Episcopis locorum Martyribus, Civibus, & aliis Festis, de quibus in Calendario Romano, seu Rubricis Breviarii nihil habetur, ut etiam de Beatis non Canonizatis nihil propria auctoritate statuere debent Ordinarii locorum, sed omnino consulenda est S. R. C.

V. Gavant. pag. 13. col. 1. n. 26. -- *Neque quia ille Sanctus Archiepiscopus loci, vel Titularis Ecclesie Matricis, &c.* Quomodo Clerus debeat celebrare Officium Sancti Titularis Ecclesie Matricis, tractabimus infra *sect. 2. cap. 11. num. 19.*

VI. Gavant. eodem n. 26. -- *Neque eo quia communicationem habet unus Ordo privilegiorum alterius Ordinis, &c.* Hæc Gavanti sententia, quod communicatio privilegiorum, quam habent Ordines Regulares, non extendi debeat ad Officia, seu Festa Sanctorum, confirmata fuit nonnullis Decretis editis a S. R. C. quæ data sunt in nostro Indice sub n. 102. 107. 238.

VII. Gavant. pag. 13. col. 2. n. 27. --- *Concessit retineri Festa Sanctorum in locis propriis, non autem quacunque Festa, sed solemniter celebrata, &c.* Tuetur hic Gavantus suam sententiam de Festis Sanctorum illorum, quæ consueverunt celebrari in aliquibus locis propriis, nimirum quod S. Pius V. in sua Bulla abrogavit omnia hujusmodi Festa, & solùm continuari permisit illa, quæ solemniter solebant celebrari. Quæ autem talia recensenda sint, declarat postmodum num. 29. Hoc verò ideo sic adstruit, quia, inquit, alioquin Pius Quintus sibi esset contrarius, si in Rubricis concederet consuetudines, quas abrogavit in Bulla, unde càm in Rubricis *tit. 1. n. 1. tit. 2. n. 1.* & alibi concedantur tantùm consuetudines Fectorum, quæ consueverunt celebrari *solemniter, vel solemnitus*; hinc infert, cætera Festa non solemnita per Bullam Pii V. abrogata fuisse. Sed

Guyetus *lib. 1. cap. 13. quest. 2.* miratur, tantum virum in tam levi talebra, vel minimum hæstasse. Quasi idem sint consuetudines, quas in Bulla Pontifex abrogat, & Festa celebrari consueta, quæ per citatas Rubricas concedit. Abrogat quidem Pontifex, ut ipsemet loquitur in Bulla: *Omnes, & quascunque Apostolicas, & alias permissiones, ac consuetudines, statuta, privilegia, licentias, & indulgentia precandi, & psallendi more, & Ritu Breviarii sic suppressorum*, videlicet Quignoni, & Propriorum, quæ sibi quemque ferè Episcopatum confecisse conqueritur; at hic loquendi modus non est abrogare Festa in qualibet Ecclesia, usu aliunde legitimo, recepta, sed est abrogare Ritus, & modum prædicta Festa celebrandi à Romano Breviario alienum, qualis est recitandi in Matutino, ac Vesperis tres tantum Psalmos, non duplicandi Antiphonas, omittendi Responsorialia, &c. Distinguere igitur debemus Ritus à Festo, & considerare Festum tanquam materiam, Ritus verò tanquam formam, hanc abrogavit quidem Pontifex, non verò illam, ita ut si Festa illa celebrentur, non amplius juxta Ritus, & modum prædictorum Breviarii, sed ut diserte habet *Rubr. 1. n. 1. servata forma Breviarii*, scilicet Romani, quidquam prorsus contra Bullam fieri, nemo jure exprobrat. Qua explicatione plana, ac facili quisque videt nedum sibi invicem repugnare Bullam, ac Rubricas, ut potius harum, & illius maxima sit convenientia. Hæc Guyetus *loc. cit.* qui insuper addit, quod hanc explicationem ipsemet Gavantus non potest non admittere, quia *sect. 10. cap. 2.* sic loquitur: *Proprios mores unaquæque habet Ecclesia, & laudabiles consuetudines, quas non tolli à Cæremoniali Romano, neque à Rubricis Breviarii sapius declaravit S. R. C.*

Quòd autem vim facit Gavantus in illo adverbio *solemniter, vel solemnitus* (ait Guyetus) leve est, immò nullum, tum quia, ut ipsemet sibi objicit, *Rubrica 5. n. 1.* præcise habetur *consuetum celebrari, & Rubrica 7. n. 4.*

consuevit celebrare, sine prædicto adverbio, *solemniter*; tum quia vox illa *solemniter* non eo sensu accipitur, quem ipse subjicit, sed alio ad mentem ipsius minime faciente, immò refragante potius, quem sensum sequenti *quest. 3.* discutit idem Guyetus, & resolvit, quòd *solemne* dicitur Festum id, quod stato die solet in Anno celebrari, sic ut nunquam omittatur, qualia sunt Festa omnia duplicia, ac semiduplicia, de quibus fit semper Officium, sive proprio die, nimirum eo, quo signantur in Calendario, sive alio consequenti, si quando ea transferri contingat. Quæ autem firmiter stant in suo die, ac minus facile ab eo dimoventur, solemniora sunt, hincque fortasse ortum habet Classium distinctio, ut alia sint primæ, alia secundæ Classis, &c. simplicia verò Festa cum non semper habeant Officium, sed plerumque impedita omitantur, proprie solemniora nec sunt, nec dici debent. Et revera in Rubricis nusquam vox illa *solemnis*, aut *solemnitas* in causa ipsorum impenditur, ut patet ex *Rubrica 11. de concurrentia Officii n. 2. & seq.* Hæc, & alia affert Guyetus ad comprobendam suam sententiam, & tandem concludit, prædicta omnia intelligenda esse, modo consuetudo celebrandi prædicta Festa aliunde sit legitima. Præfati Guyeti sententia confirmari potest ex quo in Calendario Ambrosiano Festa duplicia significantur hoc verbo *solemne*. Rursus etiam ex, quo ipsemet Gavantus *sect. 3. cap. 3.* affert auctoritatem Breviarii Venetiis editi Anno 1550. in quo Festum *semiduplex* vocatur *solemne*; & equidem Constitutiones Synodales Ecclesiæ Patriarchalis Venetiarum statuerunt solemnitates Sanctorum habentium Ecclesias in Civitate, & Diocæsi Venetiarum debere ab omnibus celebrari solemniter cum Officio novem Lectionum; en igitur verbum *solemne*, & *solemniter* usurpatum etiam pro significando Festo semiduplici, tale autem Decretum Synodale fuit firmatum auctoritate Sedis Apostolicæ, ut innuitur in Calendario Venetiis edito 1669.

Hæc omnia dicta sunt ad magis, magisque comprobendam opinionem Guyeti.

Hic Auctor procedit in quæstione subsequente ad examinandum, quæ consuetudo celebrandi Festa cenferi debeat legitima, & resolvit, imprimis requiri, ut Festum ejusmodi sit de Sancto canonizato, nimirum Canonizatione formali, vel æquivalenti, aut de mysterio ab Ecclesia recepto, & approbato, unde si introducta esset alicubi consuetudo celebrandi Festum Sancti alicujus, qui nunquam extiterit, aut qui ab Ecclesia receptus non sit, vel etiam celebraretur Festum mysterii alicujus inusitati, ac dubii, tunc talis consuetudo esset penitus tollenda, utpote prava, & absurda, veritatique ipsi, ac Summorum Pontificum Decretis repugnans. Secundò requiritur, ut ejusmodi consuetudo sit introducta ante Bullam Pii V. seu ante receptionem illius respectu illarum Ecclesiarum, quæ suo antiquo Breviario legitimo primùm usæ, Romanum deinceps admiserunt, sed non requiritur, quòd talis consuetudo sit legitime præscripta ex eo quòd non sit contra legem usu receptam, siquidem lex id prohibens nondum condita, aut nondum recepta erat, quando ea consuetudo inducta est, ut supponitur, sed est tantum præter legem, quæ præscriptione non indiget. Nam quòd jure Canonico requiritur spatium quadraginta Annorum, & decem jure Civili, ad hoc ut consuetudo valeat, hoc intelligendum est ad abrogandam legem contrariam, non autem ad hoc ut ipsamet consuetudo in usum inducatur, & inducta currat; præsertim si lex, inducta jam consuetudine, superveniens, eam minime abroget. Lex autem Brev. Rom. nedum abrogat Festa in propriis locis celebrari consueta, ut ea etiam expresse confirmet: ergo & ipsa præscriptione non indigent, ita Guyet. loc. cit. Cui quidem Guyeti sententiæ non leve robur accedit ex Decreto S. R. C. edito die 27. Novembris 1632. in *Conversana*, pro Officio S. Onuphrii ibidem intermisso in hunc mo-

modum statuendo -- Si dictum Festum ante Bullam Pii V. celebrabatur cum Officio, & Missa, potest continuari, si verò introductum est post Bullam, nullo modo permittendum est -- Quod Decretum reperitur in Rubricis Breviarii Minorum Observantium n. 66. & datur in nostro Indice sub n. 76. ubi pariter antea habetur, quòd pro Sanctis Canonizatis, vel Beatificatis, aut in Martyrologio Romano descriptis, seu Officiis tunc, aut postmodum de Sedis Apostolica benignitate, & auctoritate decoratis, consuetudo longi temporis (id est, centum Annorum) non requiritur. Ex quibus confirmari videtur utraque Guyeti opinio tam de Festis non abrogatis per Bullam S. Pii V. quàm de consuetudine inducta celebrandi talia Festa ante prædictam suam Bullam.

Prætermittere non debeo, quòd ante Guyetum tenebat prædictas sententias etiam noster P. Quarti in suis Commentariis ad Rubricas Missalis *part. 1. tit. 1. dub. 6.* ubi docet, posse utique celebrari Officium, & consequenter Missam de Sancto non descripto in Calendario, etiam sub Ritu duplici, & primæ Classis in illis Ecclesiis, quæ de aliquo Sancto consueverunt solemniter celebrare, vel sub alio Ritu inferiori, juxta consuetudinem introductam, servata tamen omnino forma, seu norma tam Missalis, quàm Breviarii præscripta a Pio V. quotiescumque enim adest consuetudo legitimè introducta, ex. gr. per decem Annos, ait ipse, ante Bullam Pii V. verificatur conditio in Rubricis requisita ad hunc effectum. Sufficere autem decem Annos ad consuetudinem legitimè inducendam, ipse pro certo habet, cum id doceant etiam Suarez de *Legibus lib. 7. cap. 15.* Layman de *Legibus cap. 24.* Lessius *lib. 2. de Just. cap. 6. dub. 14. n. 46.*

Id quod in Decreto edito die 28. Octobris 1628. & dato in nostro Indice sub n. 66. statutum est, nimirum: *Officia de Episcopis Sanctis locorum posse continuari de Communi, si constaret, illos fuisse Canonizatos, vel per tem-*

pus immemorabile celebratum fuisset de illis Officium, & Missa; videtur utique exigere consuetudinem centum Annorum pro Sanctis non formaliter Canonizatis, ad hoc ut possit continuari de illis Officium de Communi; sed cum Decretum a nobis supra allegatum sit posterius, & non requirat tempus centum Annorum etiam pro Sanctis tantum æquivalenter Canonizatis, nempe in Martyrologio Romano descriptis, & ab Ecclesia universali receptis; hinc fit, quòd dispositioni hujus posterioris Decreti pollumus circa ullum scrupulum in hære.

Ex quo tamen in præfato priori Decreto conceditur de Episcopis Sanctis locorum, &c. Officium de Communi, sequitur, quòd Ecclesiæ, quæ Breviarium proprium habebant ducentis Annis haud antiquius, relatè ad tempus Bullæ Pii V. non potuerunt de prædictis, neque de ullo alio Sancto retinere Officia antiqua sua propria absque Sedis Apostolicæ approbatione, ut diserte asserit Gavantus hoc cap. 2. n. 23. clara enim sunt, & expressa Pontificis verba revocantis *omnes permissiones, consuetudines, statuta, privilegia, licentias, & indulta precandi, & psallendi more, ac Ritu Breviariorum illorum, quæ supprimit,* unde fit, quòd de Sanctis, quorum habebant consuetudinem celebrandi Festum, & Officium, non possint amplius uti Officio proprio, sed debeant recitare de Communi, & juxta Ritum Breviarii à Pio V. recogniti, & reformati, ut supra innuimus.

Ecclesiæ verò illæ, quæ propria Breviaria olim habuere per Bullam Pii V. minime abrogata, utpote ducentis Annis antiquiora, sed iis sponte relictis Romanum deinceps assumpsere (quod liberum reliquit ipsemet Pius V. possunt antiqua suorum Festorum propria Officia, sive integra, quæ nulla egent castigatione, sive emendata retinere, juxta sententiam Layman asserentis, Officia suspitione falsi carentia antehac recitari consueta, approbatione Sedis Apostolicæ opus non habere, cui sententiæ ad stipulatur etiam

Guye-

Guyetus allegando præfatum Auctorem lib. 3. cap. 1. q. 8. §. Secundo, qui addit, quòd si hoc tantum dicat Rodericus, & de dictis Breviariis antiquis loquatur, ubi sermonem habet de Officiis Regularium, nec ad nova insuper extendat, eidem Auctori non refragatur: ad id autem sustinendum movetur Guyetus, quia cum Bulla Pii V. quando lata fuit, Ecclesias illas, & Ordines Regularium sua obligatione minime obstrinxerit, immò eas Ecclesias, & Ordines Regularium exemerit, neque etiam eorundem Officia propria tunc abrogasse ullatenus censendum est; adeoque perseverarunt ejusmodi Officia tanquam legitima, riteque approbata, quamdiu stetit vetus Ordinum, & Ecclesiarum illarum Breviarium ducentis Annis antiquius. Neque per spontaneam postea assumptionem Breviarii Romani; exciderunt prædicta illa Officia à sua prisca approbatione. Hæc, & alia Guyetus ibi, cui tamen non ita libenter adhæreo, quoad talia Officia propria retinenda, postquam assumptum fuit à prædictis Ecclesiis, vel Ordinibus Regularium Breviarium Romanum.

VIII. Gavant. pag. 13. col. 2. num. 29. *Respectu Cleri secularis significat Festivitate cum pompa exteriori &c.* Explicat hinc Gavantus, quid sit celebrare Festum cum sollemnitate, cum supra sustinuerit, non fuisse abrogata Festa illa, quæ sollemniter celebrabantur. Et ait, respectu Cleri secularis significare Festivitatem, aut Populi, aut Cleri cum pompa exteriori &c. Citatque pro sua opinione declarationem Sacræ Congregationis editam die 28. Augusti 1628. quæ cum afferatur, & allegetur à prædicto Gavanto, de ejusdem authenticitate dubitandum non videtur; nihilominus facta diligentiperquisitione in Sacræ Congregationis Registro, tale Decretum reperiri non potuit. Guyetus supracitatus quest. 3. non acquiescit Gavanti doctrinæ, & sustinet juxta suam sententiam supra expositam, posteriorem illum sollemnitatis modum à Gavanto descriptum.

GAVANTI. Rubr. Brev.

nempe Apparatum, concursum Populi, Processionem &c. Supponere absolute priorem: Ideò enim talis apparatus impenditur ejusmodi Festo, quòd sit v.g. duplex majus, vel minus, aut primæ, vel secundæ Classis &c. Non è contra, ideò est primæ, vel secundæ Classis, quia ei talis apparatus impenditur; ergo prius est, ipsum Festum esse tale, vel tale duplex, quam gauderet tali, vel tali apparatu; hinc fit, ut in majoribus Ecclesiis rectè ordinatis, tot sint diversi ritus apparatus illius exterioris, quot diversa Festorum genera; adeò ut unicuique Festo suus apparatus adhibeatur, prout qualitate magis, aut minus excellit; putà si est primæ Classis, tot Campanæ pulsanda, tot cerei accendendi, tot Cappæ induenda &c. Juxta cujusque Ecclesiæ usum, ac consuetudinem; si secundæ Classis, pauciores, & sic consequenter. Ex quo patet, qualitatem Officii, in qua consistit prior illa sollemnitas, esse mensuram, & veluti radicem posterioris, quæ in apparatu exteriori collocatur, adeoque non ex hac, sed ex illa primùm attendendam esse rationem Festorum propriorum, quæ à quibusvis locis, & Ecclesiis consueverunt celebrari. Procedit ulterius laudatus Guyetus ad comprobandam hanc suam explicationem validioribus rationum momentis, ex quibus tandem concludit, & confirmat suam sententiam supra expositam, verba illa Rubricæ primæ, & secundæ *Consueverunt sollemni ex celebrari*, de priori sollemnitate modo esse accipiendâ, ut scilicet velint Festa, quæ olim consueverant celebrari sollemniter, hoc est, stato per singulos annos die, & Officio, quòd nunquam omittebatur, & non cum simplici commemoratione ipsa eadem adhuc fieri eo Ritu novo, qui veteri propius respondeat. Qui sensus omnino conformis est ei, qui *Cap. Consilium de celebrat. Miss.* statuitur, in Missis votivis non debere dici Hymnum Angelicum, nec Symbolum, *ut sit*, inquit Innocentius III. *inter commemorationem, & sollemnitatem differ-*

C

diffe-

differencia, ubivides, sollempnitatem, id est, Festivum Officium hoc nomine contradistingui à Commemoratione, id est, ab Officio simplici. Hæc omnia ex Guyeto, apud quem alia videri possunt congruentia ad hanc materiam.

IX. Gavant. pag. 13. col. 2. n. 30. -- *De omnibus canonizatis non fit Officium &c.* Verissimum est, quod quamvis Pontifices in Bullis Canonizationum concedant, quod de Sancto illo Canonizato recitetur Officium, & Missa, intelligendi tamen sunt Pontifices quoad habilitatem, non quoad actum; declarant enim, esse talem, ut possit ipsi Sancto Canonizato talis honor, & cultus deferri, idque patet ex ipsa praxi, & observantia, non enim statim ac aliquis est Sanctorum Catalogo adscriptus, liberum est cuilibet, Festum ejus inducere, Officium de eo Recitando, nisi tantum iis in locis, in quibus ipsum Patronum esse, vel Titularem alicujus Ecclesie contingeret, more aliorum Sanctorum, ut optime docet Gavantus hic, cui adstipulatur etiam Guyetus *lib. 1. cap. 5. quest. 7.* nec non Pasqualigus de Sacrif. novæ legis *Tom. 1. tract. 1. quest. 68. n. 5.* & ibidem *quest. 269. n. 6. & 7.*

Lubet hoc loco tradere opinionem Castaldi circa Festum Canonizationis quomodo sit celebrandum, *lib. 3. sect. 12. cap. 4. n. 16.* ita scribit præfatus Auctor -- Cum primum, juxta Ecclesiasticos Ritus à Romano Pontifice aliquis in Sanctorum numerum fuerit relatus, præter sollempnem festivitatem, quæ ei in propria Ecclesia debetur, die natalis ejusdem, Canonizationis Festum sollempniter celebrari consuevit cum Processione, in qua defertur Vexillum cum imagine Sancti Canonizati, & Reliquiis, procedendo ordine supra *lib. 2. sect. 10. c. 4.* præscripto. Officium erit sollempne primæ Classis cum Octava desumptum ex Communi juxta gradum, & dignitatem Sancti, & in Oratione (nisi propria à Sede Apostolica assignetur) loco *Natalitia* dicetur: *cujus Canonizationem coli-*

mus: ipsius etiam laudes virtutum, ac miraculorum à Concionatoribus ad id electis, annunciantur, quo Sancti cognitis meritis pro affectu omnes ad venerationem, ac singuli ad ejus imploranda suffragia excitentur -- Ita Castaldus, qui subnectit sequentia ibidem -- Eadem respective observari poterunt in particularibus Ecclesiis, cum alicujus beatificatio sollempniter celebratur -- Hæc Castaldus. Quæ tamen, ut optime notat Halden *par. 3. tit. ult. v. Canonizatio*, intelligenda sunt cum proportione, & nisi aliter in Decreto Beatificationis à Sede Apostolica ordinetur, aut præscribatur. Prædictam Castaldi sententiam de Festo Canonizationis alicujus Sancti recentere Canonizati admittere videtur laudatus Halden. Et cum in Decreto emanato die 9. Decembris 1628. in *Giennen.* dato in nostro Indice num. 67. habeatur -- De Sancto Canonizato non potest fieri Officium extra propriam Ecclesiam sine novo Decreto -- Eruitur, quod de tali Sancto recens Canonizato possit celebrari Officium cum Missa in illa Ecclesia, in qua fit Festum sollempne suæ Canonizationis, prout censuit Castaldus, & prout est praxis Ecclesiarum in alma Urbe. Hæc Castaldi opinio, necnon communis praxis confirmatur pariter auctoritate Decreti editi 8. Apr. 1628. in quo ad dubium n. 6. excitatum, super Decretum contra abusus, responsum fuit: nullatenus in Anniversario Beatificationis, seu Canonizationis debere celebrari Festum cum Officio, nisi in illa tantum die Canonizationis, vel Beatificationis, & eo modo, quo concesserit S. C. Ex quibus Decreti verbis dati num. 66. in nostro Indice, arguitur, communiter admittam esse Castaldi doctrinam, & ad praxim deductam in illis Ecclesiis, in quibus celebratur sollempniter Festum Canonizationis alicujus Sancti recentere Canonizati.

Huic opinioni non acquiescit Guyetus *lib. 1. cap. 9. quest. 9.* ubi ait, hujusmodi sollempnitatem cum Officio Sancti Canonizati debere

bere fieri solum, quando Pontifex id expressè concedit, uti concessit Gregorius XV. de Sanctis Isidoro, Ignatio, Francisco Xaverio, Philippo Nerio, & Theresia. Verùm cum in Bullis Canonizationum regulariter concedatur, quòd de Sancto Canonizato recitari possit Officium, & Missa. Ex his verbis deducitur forsàn prædicta praxis, & opinio Castaldi, nimirum posse celebrari Missam, & Officium in Ecclesiis propriis, in quibus celebratur sollempnitas suæ Canonizationis; & hoc pro una vice tantum, non verò annuatim, nam quoad Anniversariam prædictæ Canonizationis celebritatem cum ejusdem Missa, & Officio prædicta Bullarum verba intelligi nequeunt, imò oppositum ex Decreto mox allegato deducitur.

Igitur cum ex Bullis Canonizationum, sive etiam ex speciali indulto Apostolico possit celebrari sollempnitas Canonizationis aliqujus Sancti, non inde tamen sequitur, liberum esse, Anniversariam ejusdem sollempnitatis diem inducere, ut advertimus suprà, cum hujusce rei usus non extet, ut optimè etiam adnotat Guyetus *cit. loc.* afferendo hanc rationem, quia cum Canonizatio nihil aliud sit, quàm pii hominis defuncti, quòd is Sanctus sit, declaratio, adeoque Festum illius quotannis suo proprio die recolendi concessio, utrumque illud ipsamet Anniversaria

natalis ejusdem celebritate sufficienter recollitur. Celebratur utique in Ecclesia Briocensi Festum Canonizationis Sancti Guillelmi Episcopi die 15. Aprilis, S. Nicolai Tolentianis, in proprio Eremitarum S. Augustini 5. Junii, & S. Francisci de Paula in Ordine Minimorum die 4. Maji; hæc tantum tria exempla hujusce rei, ait Guyetus, se colligere potuisse; at hæc non putat sine peculiari Pontificis concessione fuisse inducta, ut nos ultrò admittimus; alioquin concludendum esset, cujuslibet Sancti Canonizati liberum esse duo Festa celebrari, natalis videlicet, & ipsius Canonizationis, quod nemo dixerit. Exemplis à Guyeto adductis addere possumus, quòd S. R. C. auctoritate sub die 22. Januarii 1735. indultum pariter fuit Minoribus Conventualibus quotannis facere commemorationem Canonizationis S. Francisci (à Gregorio IX. Anno 1228. Assisi in Ecclesia S. Georgii peractæ, Dominica, die 16. Julii, recurrente) in utrisque Vesperis, Laudibus, & Missa, post Orationem diei 16. Julii, immediate ante quascunque alias Commemorationes. Ita pariter Patribus Societatis Jesu concessum est celebrare unam Missam sollempnem 12. Martii de S. Francisco Xaverio, recurrente tunc die Anniversario suæ Canonizationis.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. III. De Bullis Clementis VIII. & Urbani VIII.

I. Gavanti pag. 14. col. 1. n. 2. -- *Significat, se ideo commississe peritis viris Breviarii recognitionem.* Post reformationem Breviarii Romani factam à Pio V. Summo Pontifice, iterum jussu Clementis VIII. recognitionem fuit Breviarium à Pio V. editum, quia Typographorum incuria, & aliorum audacia depravatum fuerat. Hujusmodi autem recognitionem commisit Clemens peritis viris, quorum Indicem lubet hic subnectere.

Caesar Baronius }
Sylvius Antonianus } S. R. E. Card.
Robertus Bellarminus }

Ludovicus de Torres, Archiepiscopus Montis Regalis, postea Cardinalis.

Johannes Baptista Bandinus, Canonicus S. Petri de Urbe, Secretarius.

Michaël Ghislerius, Congregationis nostræ Clericorum Regularium.

Bartholomæus Gavanti, Mediolanensis,

Clericorum Regular. S. Pauli, Thesauri Sacrorum Rituum commendatissimus Auctor.

II. Gavant. pag. 14. col. 1. n. 7. *Urbanus VIII. adhibitis aliis peritissimis viris, &c.*) Alia etiam recognitio Breviarii Romani facta fuit jussu Urbani VIII. adhibitis aliis peritissimis viris, quorum Catalogus hic exhibetur.

Aloysius Cajetanus, S. R. E. Card. Praefes.
Tegrimus Tegrinius, Episcop. Assisensis,
Sacrae Rituum Congregationis Secretarius.

Fortunatus Scacchus, Apost. Sacrarii Praefectus.

Nicolaus Riccardus, S. Palatii Magister, & S. R. C. Consultor.

Hieronymus Lannius, utriusque Signaturae Referendarius.

Hilarion Rancatus, Mediol. Abbas S. Crucis in Hierus. S. Inquisit. Consultor, & qualificator, & S. R. C. Consultor.

Jacobus Vulponius, Congreg. Oratorii S. Philippi Neri.

Bartholomaeus Gavantus, S. R. C. Consultor.

Terentius Alciatus, Mediol. Soc. Jesu, S. R. C. Consultor.

Lucas Wadingus, Ordinis Minorum Historicus, S. Officii qualificator, & Sacrae Congregat. Indicis Librorum.

Novae Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. IV. De Computo Ecclesiastico.

I. Gavant. pag. 14. col. 2. num. 4. -- *Pascha celebrari debet in die Dominico, qui proxime succedit decima quarta luna primi mensis.* Pascha Christianum à Judaico Paschate profecto distinguitur, hoc siquidem velut figura, quae in Christi immolatione super Crucem peracta, implementum suum obtinuit, quemadmodum cetera legalia, fixum erat ad diem XIV. Lunae mensis primi, nempe Martii, à quo Judaei annum Sacrum auspiciabantur. Pascha verò Christianum institutum est ad recolendam memoriam Dominicae Resurrectionis, quae contigit in Dominica sequente diem quartam decimam ejusdem mensis. Qua de re verba facit Venerabilis Beda *Historia lib. 1. cap. 22. Voiva Pascha nostra Festa celebramus, ut indicemus, nos non cum antiquis excussam Egyptiacae servitutis jugum venerari; sed Redemptionem totius Mundi (quae in antiqui Dei Populi liberatione praefigurata, in Christi autem Resurrectione completa est) devota fide, ac devotione colere; ut Resurrectionis etiam nostrae, quae in eadem die Dominica futuram credimus.* Dispensatum hac de re ab Apostolis fuisse, & permissum Judaeis, qui ad Ecclesiam venerant, ut sollemnem Paschatis diem more suo, & Cyclo Judaico,

die nimirum XIV. Lunae post Vernale aequinoctium, in quamcunque diem concurreret, Ritu majorum celebrare possent: non sine gravissimo fundamento existimat vir clarissimus, ac eruditissimus Franciscus Dominicus Bencini *dissert. 2. de lit. encyc. c. 5.* sed quod semel datum fuerat durioris cervicis hominibus, id pro lege universali totius Christianae Ecclesiae à nonnullis postea praetensum fuit. Prima hac de re disceptatio orta est Aniceti temporibus, quibus Polycarpus, Smyrnensis Ecclesiae Episcopus, & Paschatis Judaici defensor, Romam peregrinatus est, ut controversiam amicè cum illo componeret. Sed Anicetus à Polycarpo impetrare non potuit, ut Pascha die Dominico celebraret, nec Polycarpus obtinuit ab Aniceto, ut Pascha Judaico more observaret. Uterque Apostolorum traditionem sibi suffragari autumabat. Refert disceptationem hanc Irenaeus in Epistola ad Victorem, Romanum Pontificem, apud Eusebium *lib. 5. cap. 24.* Secunda super Paschate Disceptatio orta est occasione Montanistarum, qui volebant, Pascha necessario celebrandum esse secundum legem Moysis die XIV. mensis; & contrariam Ecclesiae consuetudinem conviciis appetebant;

ex quo factum est, ut ab œconomia, cui hæcenus faverant Romani Pontifices, Eleutherus, & Victor super sedendum esse decernerent. Ab Eleuthero igitur, Romano Pontifice, determinatum fuit occasione hæresis Montanistarum, ut Pascha Christianum ad universaliorem deinceps Ecclesiarum observantiam exigi deberet. Ejus Decretum confirmatum est à Victore, sed priusquam id præstaret, opuscula varia ad hanc quæstionem pertinentia in vulgus emisit, referente Hieronymo de script. Eccles. Secundo requisivit Ecclesiarum sensa, ut cum eo, quod rei gravitas exigebat, moderamine procederet. Scripsit ergo ad Theophilum Cæsariensem, Palestinæ Primatem, ut ab eo Ecclesiarum Palestinæ consuetudinem disceret, coegit ille Concilium, & responsum est Victori, Pascha celebrandum esse post Lunam XIV. die tamen Dominico. Fragmentum hujus Concilii vulgatum est à Baluzio in nova Collect. Conc. pag. 14. Victor accepta Theophili Cæsariensis Epistola moribus Eccl. Romanæ consentanea, Synodum coegit, in qua vetat Judaico more celebrari Luna XIV. Sanctum, & Mysticum Pascha, ut loquitur Autor Libelli Synodici num. 9. Policrates Ephesinus Exarcha ubi Epistolam Cæsariensem à Victore confirmatam accepit; coacta statim Synodo, sententiam contrariam tueri conatus est pluribus momentis, quæ ipsum, & Asianos Episcopos in observatione Judaici Paschatis confirmarent, atque ita rem acriter egit, perinde ac si illud morum disciplinæ caput inter Dogmata, & Regulas Fidei omnino esset referendum. Epistola etiam ad Victorem data sententiam suam propugnare conatus est. Victor è contra perpendens suum, & totius Orbis judicium, ludibrio ab Asianis habitum, perinde ac si Paschatis Christiani celebratione adversus Fidei Regulam abirent omnes, Synodicam Epistolam ad Policratem, & Episcopos Asianos transmisit, severè commonens, ut sua præjudicia exuerent, sententiam excommunica-

tionis passuri, si secus facerent. De lata in eos excommunicatione, verba facit Euseb. lib. 5. cap. 24. Egredere Episcopi Gallitani, Irenæus præsertim, quod Victor excommunicationis fulmen jecisset in Asianos Episcopos, eumque placare conati sunt Epistola, quam idem refert Eusebius. Decretis Pontificis plurimi Asianorum exterriti à præjudicio, & juris errore semet purgant; alii verò propositi tenaciores, & ad Decreta contumaciores effecti in hæreticam sectam abierunt, Quartodecimanorum appellatam, iidemque passim ut hæretici ab Ecclesiis Orbis fuere proscripti. Eos quartodecimanos pariter nuncupavit Ephesinus Generale Concilium, cum à Diœcesi Asiana Reliquias eorum depellere moliretur. Sed de his consulendi Epiphanius, Augustinus, Philastrius, aliique Hæresiologi. Victoris Decretum à Nicæna tandem Synodo confirmatum est, & Quartodecimanorum error, universi Orbis auctoritate convulsus. Tres erant rationes, quæ causam edendi Decreti præbuerunt Victori. Prima, ne communicarem cum Judæis, Christi interfecto-ribus: secunda, ut in tota Ecclesia esset una celebrandi Paschatis ratio, & pauci Orientales Judaizantes, omnibus Occidentalibus, pluribusque Orientalibus aliter sentientibus cederent. Tertia, quia Orientales aliter facientes quandoque uno anno bis, quandoque nunquam Pascha celebrabant. Quibus rationibus Constantinus Magnus etiam in Epistola ad universas Eccles. apud Eusebium lib. 3. de vita Constantini, Decreti hujus æquitatem ostendit post Concilium Nicænum. De Decreto S. Pii I. Pontificis, qui Apostolicam Cathedram anno Domini 141. regebat, adeoque antecessit in Pontificatu Romano Anicetum, Eleutherum, & Victorem; de præfati, inquam, Pontificis Decreto, (quod legitur in Chronico Eusebii his verbis: *Sanctum est à Pio, ut Resurrectio die Dominico celebraretur, quod à pluribus postea Pontificibus confirmatum est,*) nihil præ-

præmissi, quia ejus authentica revocatur in dubium ab eruditis viris; Arnaldus enim Pontacus in notis testatur, illa verba non reperiri in M. SS. Codicibus Chronici Eusebii, ideoque ex eo penitus delenda, ut censet etiam Pagius in vita laudati Pontificis, & equidem Josephus Scaliger in nova editione Chronici Eusebiani, ex eo verba illa expunxit. Cæterum de celeberrima hac controversia videri possunt Baillet tom. 4. par. 2. à num. 1. usque ad num. 48. Pagius in vita Victoris, & Clarissimi Viri Franciscus Blanchini, & Somier in notis Anathasiani Tom. 2. Sapientissimus Petavius lib. 2. de Doctrina temporum cap. 57. Tillemont. in notis ad prædictum Pontificem Victorem, Tomassinus tract. de diebus Festis lib. 2. cap. 15. sed omnium maxime supracitatus Bencini, qui fuse, & doctissime de ea re disseruit in primo, & secundo volumine de Literis Encyclicis.

II. Gavant. pag. 14. col. 2. eodem num. 4. -- *Ita tamen, ut si decimiquarta Luna cadit in Dominicum diem, Pascha nostrum celebretur in sequenti Dominico die &c.* Cum ex Decreto, imò Ecclesiæ præcepto debeamus omnes celebrare nostrum Pascha die primo Dominico sequente ad Lunam XIV. Martii, optimè tradit hic Gavantus, quòd quando XIV. Luna cadit in Dominicum diem, Pascha celebretur non in eodem, sed in sequenti Dominico die.

Hoc anno 1734. dum hæc scribo, gravis exorta est quæstio in remotis Regionibus super die, quo celebrandum esset Pascha ejusdem Anni: contendebant plures, celebrandum esse die 18. Aprilis, & plures alii die 25. ejusdem mensis, ortum est hoc dubium ex errore Typographorum, qui reperitur in Tabulis aliquot Missalium, & Breviariorum, de quo errore infra sermonem clarum, & diffusum habebimus; ut in apertis ponatur, & clarè appareat veritas hujus gravis controversiæ. Ad cujus pleniorè discussionem, diligenter nobis examinanda videntur Tabula: Paschales Kalendarii Gregoriani jussu

Clem. VIII. editi Romæ Anno 1603. quia earundem Tabularum ductu, nullus errare poterit in determinanda Dominica, in qua Pascha Christianum celebrandum est. Quoniam verò in prædicto Calendario circa epactam ordinatur pag. 21. ut omnes numeri Cycli epactarum representari debeant caractere latino I. II. III. IV. &c. usque ad numerum XXIX. & in fine sit asteriscus * pro epacta 30. vel 0. & ut numerus vigesimus quintus bis, & duobus caracteribus differentibus imprimatur, caractere scilicet latino XXV. & caractere Arithmetico, vel etiam colore diverso 25. ut videre est in Tabulis, & Mensibus Breviarii, & Missalis Romani, ac etiam in Calendario Gregoriano pag. 37. post Canonem Sextum; quid verò significet hæc diversitas numeri 25. XXV. mox exponam: sed præmittere debeo, quòd

Regula Generalis cap. 10. prædicti Kalendarii Gregoriani pag. 120. n. 5. & cap. 12. n. 6. & pag. 166. &c. est ut ad discernendum, quo anno diem Paschæ indicet alteruter ex dictis caracteribus XXV. vel 25. inveniatur prius aureus numerus Anni, & examinetur, utrum aureus numerus sit major, quàm 11. vel minor quàm 12. nam si aureus numerus sit minor quàm 12. & cum illo occurrerit Epacta vigesima quinta, illo Anno assumetur Epacta caractere Latino XXV. impressa: Si verò aureus numerus erit major, quàm undecim, & occurrerit Epacta vigesima quinta, tunc pro Epacta assumetur numerus 25. caractere arabo vel diverso colore impressus.

Hoc fundamento præmissò inspiciatur pars ultima Tabulæ Paschalis novæ reformatæ, quæ est conformis Tabulæ Kalendarii Gregoriani pag. 38. in qua parte Tabulæ oriri possunt errores in determinando die Dominico Paschæ ex Typographorum oscitantia; quapropter ad arcendum omnem errorem, & ad clariorem intelligentiam operæ pretium duco apponere sequens exemplar.

In

In aliquibus etenim Breviariis, & Missalibus non ponunt Epactam vigesimam quintam in suis locis; numerus siquidem 25. caractere arabo, seu diverso colore poni debet in penultima linea Epactarum, & XXV. cha-

ractere Latino in ultima linea cum Epacta XXIV. ut apparet infra, & in Tabula in Adnotationibus ad Lectorem numero XIII. in Ordine Perpetuo Divini Officii.

Pars ultima Tabula Pasch. novae reformatae Calendarii Gregoriani.

	Septuag.	Dies Cinerum.	Pascha.	Ascensio.	&c.
G XXIII. XXII. XXI. XX. XIX. XVIII. XVII.	24. Janu.	10. Febr.	28. Mart.	6. Maji.	
XVI. XV. XIII. XII. XI. X.	31. Janu.	17. Febr.	4. April.	13. Maji.	
IX. VIII. VII. VI. V. IIII. III.	7. Febr.	24. Febr.	11. April.	20. Maji.	
H. I. * XXIX. XXVIII. XXVII. XXVI. 25.	14. Febr.	3. Mart.	18. April.	27. Maji.	
XXV. XXIII.	21. Febr.	10. Mart.	25. April.	3. Junii.	

In Breviariis autem, & Missalibus mos est imprimere omnes Epactas numeris arabicis, seu arithmeticis colore rubro, unica

tantum excepta 25. colore nigro, hoc modo, ut sequitur.

	Septuag.	Dies Cinerum.	Pascha.	Ascensio.	&c.
G 23. 22. 21. 20. 19. 18. 17.	24. Janu.	10. Febr.	28. Mart.	6. Maji.	
16. 15. 14. 13. 12. 11. 10.	31. Janu.	17. Febr.	4. April.	13. Maji.	
9. 8. 7. 6. 5. 4. 3.	7. Febr.	24. Febr.	11. April.	20. Maji.	
2. 1. * 29. 28. 27. 26. 25.	14. Febr.	3. Mart.	18. April.	27. Maji.	
25. 24.	21. Febr.	10. Mart.	25. April.	3. Junii.	

Pars superius exposita Tabulae Paschalis novae reformatae non solum concordat cum Tabula primo impressa in praefato Calendario Gregoriano, verum etiam in Tabulis praefixis Missali Lugdunensis Ecclesiae optime impresso de Anno 1620. apud Petrum Rouffelet.

Cum autem Anno 1734. in aliquibus locis orta fuerit dissensio in determinanda die Paschae ex Tabulis male impressis, non ponderando, neque advertendo, aureum numerum currentem Anni 1734. esse num. 6. scilicet minorem, quam 12. & Epacta vigesima quinta occurrat in eodem anno; unde secundum Regulam mox a nobis praemissam

adhibenda erat Epacta XXV. caractere latino, vel rubeo colore impressa, ut dictum est supra, at quia haec Epacta XXV. in supra dictis Tabulis caractere latino, vel rubeo colore impressa posita est in ultima linea; hinc fit, quod dat Dominicam Paschae die 25. Aprilis, non vero die 18. ut multi contendebant.

Contentio vero ista & opinio erronea oriebatur etiam ex falsa suppositione, quod numeri Epactarum per dies Calendarii, & Missalis distributi non respondeant praedictae Tabulae novae reformatae, signanter in mense Aprili, scilicet quod Epacta XXV. caractere latino, seu rubro colore, sit affixa diei

diei 4. Aprilis, & altera Epacta 25. arithmetica, seu nigri coloris diei 5. quod utique ex errore factum est, nam in Calendario Gregoriano pag. 43. & in omnibus Missalibus, & Breviariis eidem Calendario Gregoriano conformibus, Epacta 25. nigro caractere arithmetico, ita est è regione diei 4. Aprilis, Epacta verò XXV. caractere latino colore rubro, ut sunt reliquæ Epactæ, est apposita ad diem quintam Aprilis.

Regula autem Generalis descripta in Breviario de Festis mobilibus disponit, quòd si Epacta cujusvis Anni inveniatur intra spatium dierum ab 8. Martii usque ad 5. Aprilis inclusivè, hæc indicabit novilunium Paschale; si enim numerentur quatuordecim dies infra ipsam Epactam inclusivè, dabit decimam quartam Lunæ, unde in Dominica proximè sequenti Pascha Domini celebrari debet. En Exemplum: In Anno 1734. & iterum Anno 1886. occurrit Epacta XXV. rubra, quæ sita est è directo ad 5. diem Aprilis, si ab hac die 5. inclusivè numerentur quatuordecim dies, cadet decima quarta in die 8. Aprilis: at quia hac die occurrit Dominica, ut non conveniamus cum Hebræis, ideo Dominica Paschæ differri debet ad diem 25. Aprilis.

Item cùm Pascha celebrari debeat die Dominica, quæ proximè Lunam decimam quartam post æquinoctium vernali consequitur; advertendum est, quòd æquinoctium (& ita intelligatur de Luna 14.) aliud est rigorosum, prout ab Astronomis consideratur in cursu solis, & aliud est Ecclesiasticum, seu politicum affixum diei 21. Martii, prout in Calendario Gregoriano consideratur. Et quamvis Ecclesiasticum certo modo dependeat ab Astronomico, justis tamen de causis Ecclesiasticum æquinoctium, & quartadecima Luna aliquando differunt ab Astronomico rigoroso, & hoc ad conservandam omnium Christianifidelium in Ecclesia concordiam, & uniformitatem. Ecclesia siquidem Catholica satius ducit, prospiciendum esse unifor-

mitati fidelium, ut uno eodemque die unanimi consensu, & devotione ubique locorum Pascha Domini celebretur, quàm inhærere rigorosæ uniformitati motuum solis, & Lunæ in definienda quartadecima. Hæc autem 14. ne in tanta celebratæ error aliquis, aut dissensio ulla oriatur, tum in Concilio Nicæno, tum in Arelateni primo, & in Carthaginensi 4. ac novissimè in Calendario Gregoriano cap. 5. statutum est, ut posthabita stricta ratione rigorosi motus solis, & Lunæ, ac etiam motuum mediorum, determinetur eadem Luna 14. cum Regulis, & observatione tantum Cycli Epactarum in eodem Calendario distributi, præcipuè à die 8. Martii, usque ad diem 5. Aprilis inclusivè.

Medios tamen motus non omninò respuit Ecclesia Catholica, tum quia per illos compositi sunt Cycli, tum quia per ipsos deciditur, quinam Cyclus, ex omnibus in Calendario Gregoriano dispositis, Lunam 14. indicet, ut in Capite 4. Calendarii Gregoriani habetur.

Quod autem asseritur in Tabula Temporalia nostri Præclarissimi Gavanti, Pascha Anno 1734. & 1886. celebrandum esse die 18. Aprilis, error est, non quidem Gavanti, qui Tabulam Temporariam composuit usque ad Annum 1700. ut videre est in primo ejus Libello Bononiæ impresso Anno 1625. sed eorum, qui post illum, non considerata proprietate Cycli Epactarum concurrentium cum Aureo numero (juxta superius à nobis dicta) reliquos Annos addiderunt in aliis impressionibus Tabularum ejusdem Gavanti ponentes loco Epactæ XXV. alteram caractere Arabico, vel arithmetico 25. non solum in hoc sæculo 1700. sed etiam in sæculo 1800. In sæculo verò 1900. ubi debebat poni Epacta 25. caractere Arabico, vel Arithmetico, posita fuit illa caractere Latino XXV. unde ex hac permutatione numeri Epactarum derivati sunt prædicti errores, & dissidia in determinanda vera die Dominica Paschæ.

Novæ

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti

Cap. V. De Calendario.

I. Gavant, pag. 15. col. 1. n. 1. *Kalendarium à Kalendis dictum est &c.* Calendarium est vox Latina, deducta nempe à Kalendis, ut optime notat Gavantus, & nihil aliud est, quam mensium, dierumque, ex quibus annus constat, ac unà Festorum coordinatio, immò non modò Festorum, sed aliorum etiam similium, quæ possunt dici dierum adjuncta; quoniam pleraque alia sunt, quæ Calendariis plerisque adscribunt, siquidem præter inscripta Civili, & Calendario Ecclesiastico præter Festa adnotata, interdum addita leguntur eventa quæpiam illustriora, ut prælia, triumphus, inaugurationes, interdum solis, Lunæque ingressus in signa Zodiaci, ortus, occasusque stellarum fixarum, aspectus luminarium, stellarumque errantium, prætereaque ætus, algores, pluvia, fulgura, venti, & alia, quæ Astrologi arantur.

Divisum Calendarium in Civile, & Ecclesiasticum, quia adsunt Calendaria purè prophana, in quibus non habetur nisi coordinatio dierum, hebdomadum, mensium, &c. ex quibus annus constat; Hujusmodi Calendarium civile (cùm nihil ferè Ecclesiastici admixtum habeat) appellarem illud, quod doctissime concinnatum fuit à Domino Blondello Regio Professore Mathematico Regiæ Academiæ Parisiensis Gallicè exarato, & impresso Anno 1684. Calendarium verò Ecclesiasticum continet Sacrorum Festorum tum mobilium, tum immobilium coordinationem, & deinde aureum numerum, litteras Dominicales, Epacta, & denique Calendas, nonas, atque idus mensium, & alia hujusmodi exhibet.

Præter hujusmodi Tabellas, quas Calendaria Ecclesiastica nuncupamus, antiquitus reperiebantur etiam Laterculi, quo nomine

Gavant. Rubr. Brev.

indigitabantur Tabellæ illæ, in quibus adnotabantur Festa mobilia, ut sunt illa in Brevariario apposita. Sic Sanctum Pascha secundum Laterculum Victoris ab omnibus Sacerdotibus, ut uno tempore celebretur, habetur in Concilio Aurelianensi 4. can. 1. diversa enim observantia Laterculorum Paschalis Festivitatibus interdum errorem parurit, ait Concilium Toletanum 4. can. 4. apud Tertullianum verò Laterculus significat etiam Tabellam, in qua Magistratus notabantur, ut notat Macrius verbo *Laterculus*.

Veteres pro eodem habuisse videntur Martyrologia, Fastos, & Calendaria. Verùm quid discriminis sit inter hæc, docet Henricus Valesius in sua eruditissima dissertatione super Martyrologio, quod edidit Rosuvvedus, & in hac asserit, nobiliores Ecclesias suos semper Fastos habuisse, in quibus & Episcoporum nomina, & Martyrum, qui apud ipsas Martyrium subierunt, Natales dies descripti habebantur, de quo profecto dubitandum non est. Laudatus Valesius contendit, Calendaria in hoc differre à Martyrologiis, quòd singulæ Ecclesiæ sua habuere particularia Calendaria, in quibus digesta erant nomina Episcoporum, & Martyrum, diesque notati, quibus memoria eorum anniversario cultu celebraretur; Martyrologia verò non unius loci propria, sed totius Ecclesiæ fuere communia, quippe quæ totius orbis Martyres, Confessoresque generaliter obtinerent; sed melius mihi aridet Valesius in sequenti discrimine, quod assignat inter Martyrologia, & Calendaria, nimirum, quòd in Calendariis nomen Urbis, in qua Martyr passus est, & species Martyrii, quod sibi, nunquam describitur, in Martyrologio verò nomina singularium Urbium, & Oppidorum consignantur, & tormenta,

D

quæ

quæ pertulit Martyr, describuntur, cæterum negari nequit, quin singulæ Ecclesiæ nobiliores, sicut singularia Calendaria, sic etiam singularia Martyrologia habuerint, sed verissimum est, quod ex pluribus Calendariis, seu particularibus Martyrologiis unum compositum fuit universale Martyrologium omnium Ecclesiarum.

Inter Calendaria Ecclesiastica antiqua celebriora sunt illa, quæ edita sunt à nonnullis recentibus Auctoribus, inter quos primum locum sibi vendicat Johannes Fronto, Gallus, Canonicus Regularis Monasterii S. Genovesæ, qui anno 1652. Parisiis evulgavit Calendarium Romanum nongentis annis antiquius, & eruditissimis notis illustravit. Idem Calendarium reculum fuit Amburgi anno 1720. additis Epistolis, & dissertationibus Ecclesiasticis ejusdem Johannis Frontonis. Denique idem Calendarium prelo Veronensi iterum consignatum fuit anno 1733. in qua editione adjectæ sunt variantes Lectiones, atque emendationes Calendarii Romani ex alio vetustiori M. SS. Charnotensi per V. Card. Thomasiæ excerptæ, & cum ejus autographo collatæ.

Prædicto Calendario Romano aliud antiquius edidit Ægidius Buecherius, quod etiam edidit Theodoricus Ruinart in calce ad Acta SS. Martyrum.

Antiquum Corbejense Calendarium publici juris fecit Edmundus Martene in Thesauro Anecd. tom. 3. pag. 1597. Rursus Vetustissimum Carthagenense Calendarium in lucem emisit doctissimus Mabilionius tom. 3. Analectorum, quod etiam editum fuit à Theodorico Ruinart. In Spicilegio Dacheciano nonnulla pariter reperiuntur edita vetusta Calendaria.

Recentissimè autem Calendarium mediævi, præcipuè Germanicum, in quo obscu-

riora mensium, dierum, Fæstorum, atque temporum nomina ex antiquis monumentis, tam editis, quam M. SS. eruuntur, atque illustrantur, in lucem emisit Christianus Gotlob Lipsiæ anno 1729. sed cautè legendum, quia prædictus Auctor Lutheranis erroribus infectus apparet.

Denique præterire non debeo mentionem facere celeberrimi Calendarii Gregoriani à clarissimo, & doctissimo viro Clavio, Bambergensi, Societatis Jesu, regnante Gregorio XIII. correcti, & emendati, typisque Romanis in fol. traditi anno 1603.

II. Gav. pag. 15. col. 2. n. 2. *De Fæstis in Calendario descriptis &c.*) Inherentes nostro Gavanto de Fæstis descriptis in nostro Calendario Romano quando, & quò ritu fuerint adscripta, & in proprio de tempore, & in proprio de Sanctis, adjiciemus omnia ea, quæ post Gavantum evenere, allegando Decreta post ipsum edita, & examinando recentium Auctorum doctrinas, atque sententias.

III. Gav. pag. 15. col. 2. n. 3. *In calce hujus operis, dante Deo, dabimus pleniorè, & emendatiorè &c.*) Ediderat Gavantus Bononiæ 1625. Ordinem divini Officii perpetuum, & quàm brevissimum, quem in calce hujus sui Thesauri pleniorè, & emendatiorè promiserat, sed variis curis, & laboribus distentus, nunquam edere potuit; nostris novis Additionibus, & observationibus adjicitur etiam hic ordo perpetuus divini Officii plenissimus, & emendatus, qui confectus fuit, me Consulente, & urgente, à D. Dominico Luchini, Sacerdote Pisarensi, in Sacris Ritibus, & rebus Mathematicis peritissimo, qui quidem ordo constituet secundam partem hujus II. Tomi nostr. Observat. & Addit.

